

1 Samordning av upphandlingsstödet – återrapportering

Hållbar och effektiv offentlig upphandling i världsklass

Upphandlingsstödet finns sedan 1 juli samlat i Konkurrensverkets regi. Den nya organisationen med dess samlade kompetens innebär att stöd, information och vägledning om hållbar och effektiv offentlig upphandling har förbättrats och förstärkts. Parallellt med uppbyggnaden av organisationen pågår intensivt arbete med att starta nya projekt samt fortsätta och slutföra pågående projekt och uppdrag. Detta arbete mynnar ut i vägledningar, riktlinjer, utredningar och utbildningar som kommuniceras löpande för att komma målgrupperna till nytta, göra skillnad där upphandlingar och inköp genomförs samt avtal förvaltas.

Med den nuvarande ordningen kan upphandlande myndigheter och enheter samt leverantörer till offentlig sektor dra nytta av de fördelar som finns med att samla upphandlingsfrågorna hos en myndighet. Det gäller såväl frågor om principiella ståndpunkter och diskussioner om regelutveckling som möjligheterna att ge tydliga besked till upphandlande myndigheter och leverantörer. Samtidigt är myndighetens arbete med tillsyn respektive stöd åtskilda organisatoriskt och i handläggning av beslut. De inledande erfarenheterna tyder på att det finns stora samhällsvinster med att vidarutveckla såväl tillsyns- och stöduppdraget i samma myndighet.

1.1 Inledning

I budgetpropositionen för år 2014 framhöll regeringen att kunskapen om effektiv offentlig upphandling hos såväl upphandlande myndigheter och enheter behöver förbättras i såväl kommun och landsting som statliga myndigheter. Regeringen har även i andra sammanhang framhållit att denna bild som tecknats i aktuella utredningar och rapporter är entydig¹.

Den 28 november 2013 mottog Verket för innovationssystem (Vinnova), Kammarkollegiet och Konkurrensverket regeringsuppdrag om att förbereda överföring

¹ t.ex. prop. 2013/14:67, s. 32

respektive inordnande av vissa uppgifter rörande upphandlingsstöd. I uppdraget ingick även att förbereda överflyttningen av Aktiebolaget Svenska Miljöstyrningsrådets uppgifter. Den genomförda samordningen av upphandlingsstödet förväntas att leda till effektivare och mer ändamålsenlig offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer.

Uppdraget att återrapportera samordningen av upphandlingsstödet tilldelades i Konkurrensverkets regleringsbrev för 2014².

Konkurrensverket ska senast den 1 oktober 2014 återrapportera hur myndigheten i fråga om samordning av upphandlingsstödet har arbetat kring inordnandet av uppgifter som omfattar metodstöd och andra insatser inom områdena innovation, hållbarhet (miljöhänsyn och sociala hänsyn), att underlätta för små och medelstora företag att delta i offentlig upphandling samt upphandlingsjuridik och ekonomi. Rapporteringen ska särskilt belysa erfarenheter från kommande överflyttning av uppgifter från Verket för innovationssystem (Vinnova), Kammarkollegiet och Aktiebolaget Svenska Miljöstyrningsrådet (MSR). Vidare ska rapporten dels innehålla en beskrivning av de åtgärder som vidtagits för att hantera uppdrag som relaterar till upphandlingsområdet hos MSR, dels innehålla en beskrivning av arbetet med att vidareutveckla kriterieutvecklingen för miljökrav i offentlig upphandling.

Överföringen respektive inordnandet av de olika verksamheterna har genomförts stegvis under 2014. För att vinnlägga sig om fördelarna som ett samlat upphandlingsstöd innebär för hela verksamheten har Konkurrensverket genomgått en organisationsförändring som har berört de flesta medarbetare. Omorganisationen har bland annat inneburit att två avdelningar har bildats. En avdelning för stöd och en för tillsyn.

1.2 Det samlade upphandlingsstödet

Det samlade upphandlingsstödet har samlats i *Avdelningen för stöd*, den består av fyra enheter som enskilt och i samarbete med andra enheter samt avdelningar inom Konkurrensverket, ansvarar för sina respektive uppgifter.

Enheten för policystyrning ansvarar för att bedriva internt och externt policyarbete avseende samhällliga aspekter i offentlig upphandling. Det handlar om innovationsupphandling, miljö- och sociala hänsyn samt små och medelstora företags deltagande i offentlig upphandling. Enhetens arbete är inriktat mot frågor som handlar om hur upphandling kan användas som ett styrmedel för att nå samhällliga mål. Enheten har huvudansvar för hållbarhetskriterierna, även om kollegor från andra enheter och avdelningar också är involverade i arbetet.

² N2013/5693/MK, 2013-12-12

Enheten för upphandlingsstöd ansvarar för att sprida kunskap om hur man organiserar, styr och genomför inköp och upphandling, inklusive ansvar och rollfördelning. Ansatsen är proaktiv och omfattar hela inköpsprocessen och fokuserar de mest kritiska momenten i de tre faserna före, under och efter upphandling. Enheten ansvarar även för bemanning av Konkurrensverkets stödfunktion (som tar emot och besvarar frågor via telefon och e-post), utformar vägledningar och arrangerar utåtriktade aktiviteter för verksamhetens olika målgrupper. Varje vecka svarar upphandlingsstödet på över 100 frågor varav en del kräver ingående stödinsatser. Myndigheten sparar inte information om enskilda samtal, men för statistik över vilka ämnesområden och frågeställningar som upphandlare och leverantörer behöver hjälp med. Uppgifterna ligger till grund för utveckling av verksamheten, till exempel vilka vägledningar och andra stödinsatser som behöver erbjudas.

Den nybildade *Enheten för inköpsanalys och avtalsförvaltning* ska ansvara för att utveckla inköpsstrategiska metoder för uppföljning, kontroll och riskhantering av inköp och avtal. Enheten ska visa hur kategoristyrning som anpassats till offentlig sektor kan användas för en effektivare avtalsförvaltning och inköpsanalys samt identifiera områden där systematiskt arbete med inköpslogistik är relevant. Enheten ska även identifiera och sprida kunskap om nyckeltal för styrning, logistik och uppföljning av inköp och avtalsförvaltning. Enheten ska vara fullt bemannad och i verksamhet under nästa år.

Enheten för utredning genomför utredningar inom myndighetens alla verksamhetsområden vilket innefattar såväl upphandlingsstödjande som konkurrensfrämjande åtgärder. Enheten ansvarar även för samordning och hantering av remisser och regeringsuppdrag.

1.3 En myndighet för upphandlingsfrågor

Fördelarna med den nya organisationen är att tillsyns- och stödverksamheten kan dra nytta av varandras respektive bakgrund och erfarenhet vilket innebär att tillsynsarbetet och stödinsatserna kan genomföras med ännu högre kvalitet, trovärdighet och tydlighet. Integrationen och överföringen av kompetens har underlättats av att en del medarbetare har valt att arbeta med nya frågor inom tillsyns- eller stödverksamheten.

Under våren tog Konkurrensverket fram en strategi för arbetets inriktning och utveckling åren 2014-2015. Den formulerades under juni månad. Syftet med strategin är att beskriva stödavdelningens ansvar, målbild, prioriterade uppdrag, kompetensförsörjning och nyckeltal³. Verksamheten befinner sig i ett uppbyggnadsskede. Utgångspunkten är att bygga vidare på tidigare erfarenheter, dra

³ Målbilden finns i bilaga 1 *Avdelningen stöds målbild i strategin 2014/15* (administrativt beslut 156/2014)

nytta av den samlade kompetensen och bredda ansatsen i det stöd som Konkurrensverket ska tillhandahålla sina målgrupper.

Konkurrensverket har även tagit fram två dokument som innehåller prioriteringspolicy för tillsynsverksamheten respektive för stödverksamheten⁴. Syftet med dessa policydokument är att tydliggöra hur Konkurrensverket identifierar vilka områden och målgrupper som prioriteras. Strategi och policys kommer löpande att utvärderas och vid behov utvecklas för att möta målgruppernas behov.

Med upphandlingsfrågorna samlade i en myndighet skapas viktiga förutsättningar för att genom diskussioner om principiella frågor om regelverket och dess tillämpning ge tydligare besked, särskilt i oklara rättslägen, till nytta för de som är verksamma inom hållbar och effektiv offentlig upphandling. Ett samlat och breddat stöd ska dessutom komplettera juridiska ställningstaganden med vägledningar om hur inköp och upphandling kan organiseras, styras och följas upp.

Det har utvecklats goda rutiner för hur stöd och tillsyn samverkar och när avdelningarna arbetar separat, gör egna bedömningar och fattar självständiga beslut. Ärenden inkommer till de respektive avdelningarna i olika former. Myndigheten har stadiga och etablerade inflöden av såväl tips på tillsynsärenden och frågor till stödfunktionen. Ingen stödfråga har övergått till att bli tillsynsärende.

Frågor om hur känslig information hanteras är inte nya för myndigheten. Konkurrensverket har sedan tidigare rutiner för hur information om till exempel företagskoncentrationer och kommande räder sprids internt.

Teoretiska resonemang om att stöd- och tillsynsverksamhet inte kan eller bör förenas i samma organisation känns främmande för oss med insyn i den pågående organisationsutvecklingen. Synergierna av att ha stöd och tillsyn samlade på en myndighet är flera. Nedan följer några exempel.

I utformandet av *Riktlinjer för användning av hållbarhetskriterier vid offentlig upphandling*⁵ har myndighetens samlade kompetens i hållbarhetsfrågor, ekonomi och juridik deltagit. Dessa riktlinjer arbetades fram under våren i samarbete med de blivande kollegorna på Miljöstyrningsrådet och publicerades under sommaren, då Miljöstyrningsrådets uppdrag och uppgifter formellt övergick till Konkurrensverket.

Vidare pågår ett projekt som utreder möjligheterna till att ställa krav på kollektivavtalsenliga villkor i offentlig upphandling⁶. Projektet kan på ett bättre sätt än vad

⁴ Bifogas som bilaga 2 *Prioriteringspolicy för stödverksamheten* (administrativt beslut 156/2014) och bilaga 3 *Prioriteringspolicy för tillsynsverksamheten* (administrativt beslut 94/2014)

⁵ Publicerad den 27 juni 2014. Administrativt beslut 179/2014.

⁶ Dnr 514/2014

som var möjligt tidigare dra nytta av myndighetens vidsträckta kompetens eftersom frågeställningarna prövas ur både ett stöd- och tillsynsperspektiv.

Därtill kan nämnas arbetet med remissyttrandet angående genomförande-utredningarna om nya upphandlingsregler⁷ som gynnats av att upphandlingsfrågorna samlats i en myndighet. I arbetet med remissvaret har medarbetare med olika bakgrund och arbetsuppgifter diskuterat utredningarnas förslag och dess generella innebörd ingående, för att färdigställa ett remissyttrande med fokus på tydliga regler som underlättar för den praktiska tillämpningen.

En aspekt som bör lyftas fram i sammanhanget är att tillsynsärenden kan omvandlas till stödärenden. Det sker, i enlighet med policy för tillsynsverksamheten, då avdelningen stöd är bättre lämpad att agera för att finna en lösning på problemet. Ett exempel är ett ärende om bemanningstjänster avseende vårdpersonal, så kallade stafettläkare, som lämnats över till avdelningen för stöd⁸.

Ett annat tillsynsärende avser felaktiga avrop från statliga ramavtal som lett till otillåtna direktupphandlingar. I detta ärende har Konkurrensverket identifierat behov av att dessutom göra stödinsatser för att på bästa sätt vägleda upphandlande myndigheter och enheter i hur de ska agera för att göra rätt i en situation där ramavtal är svårtillämpade.

Ytterligare ett exempel på hur verksamhetens inriktning har anpassats till det nya stöduppdraget är tilldelningen av myndighetens forskningsanslag. Under åren 2011-2013 gick drygt en fjärdedel (27 procent) av anslaget till projekt med inriktning mot upphandlingsfrågor. Preliminära uppgifter för år 2014 visar att antalet forskningsmedelsansökningar inom upphandlingsområdet ökat tydligt jämfört med de tre senaste åren och nästan hälften (46 procent) av årets forskningsanslag har gått till projekt med inriktning mot upphandlingsfrågor.

1.4 Erfarenheter från överflyttningen

Vinnovas uppdrag att ge stöd till innovationsvänlig upphandling och innovationsupphandling övergick till Konkurrensverket 1 januari 2014.

Kammarkollegiets upphandlingsstöd inordnades i Konkurrensverket den 1 mars 2014.

Miljöstyrningsrådets verksamhet med hållbar upphandling överfördes till Konkurrensverket den 1 juli 2014.

Arbetet har varit inriktat på att ta emot och förena Vinnovas, Kammarkollegiets och Miljöstyrningsrådets uppdrag med Konkurrensverkets uppdrag, dra vinning

⁷ Dnr 510/2014

⁸ Dnr 572/2014

av den samlade kunskapen i myndigheten samt upprätthålla och förbättra kvaliteten i det upphandlingsstödjande arbetet. Några sådana exempel är bredare kontaktytor mot våra målgrupper, ökad tillgänglighet i form av Konkurrensverkets generösare öppettider jämfört med det tidigare upphandlingsstödet vid Kammarkollegiet. Konkurrensverket har behållit möjligheten att få tala med en expert i respektive sakfråga har behållits.

Den upparbetade kunskapen om offentlig upphandling som ett strategiskt verktyg för en hållbar utveckling inom Miljöstyrningsrådet har tagits tillvara och utvecklas i Konkurrensverkets fortsatta arbete.

1.4.1 Innovationsupphandling

Konkurrensverket övertog uppdraget om innovationsupphandling vid årsskiftet 2013/14. Konkurrensverket har ingått en överenskommelse och utarbetat en gemensam handlingsplan med Vinnova för att ta tillvara båda myndigheternas kompetens i arbetet mot våra gemensamma målgrupper i dessa frågor. Insatser under hösten fokuserar särskilt på att genomföra regionala inspirationsseminarier med Vinnova, Statens energimyndighet och Sveriges kommuner och landsting. Vidare ger Konkurrensverket direkt stöd och vägledning till upphandlande myndigheter och enheter i enskilda innovationsupphandlingsprojekt. Därutöver genomförs workshops med Affärsverket svenska kraftnät, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Sjöfartsverket, Sveriges geologiska undersökning och Tillväxtverket som enligt sina regleringsbrev för 2014 ska analysera hur innovationsupphandling kan användas för att lösa deras behov⁹.

Vidare kommer Konkurrensverket att bistå Vinnova i deras regeringsuppdrag om innovationsledarlyft för beslutsfattare för ökad förmåga att bedriva innovationsarbete i offentlig verksamhet när det gäller beslutsfattares kompetens i frågor som rör verksamhetsutveckling kopplat till strategiskt inköp och innovationsupphandling¹⁰.

Därutöver har Konkurrensverket nyligen publicerat en forskningsrapport om offentlig upphandling som drivkraft för innovation¹¹.

I det utåtriktade informationsarbetet har Konkurrensverket ambitionen att innovationsvänlig upphandling ska övervägas vid varje enskild upphandling. Det övergripande budskapet är att avdramatisera begreppet innovationsvänlig upphandling genom att understryka att det ska ses som ett medel för verksamhetsutveckling. Innovationsperspektivet kommer även att vara viktigt när det gäller Konkurrensverkets kommande arbete med att framhålla goda exempel på

⁹ Samtliga aktiviteter diarieförs under beteckningen 329/2014.

¹⁰ Regeringsuppdrag enligt 2014/2618/FIN, 2014-06-05

¹¹ *Offentlig upphandling och innovation*, uppdragsforskningsrapport 2014:5

väl genomförda upphandlingar. Ett viktigt mål i arbetet är att väva in innovationsperspektivet i fler sektorer och sakfrågor.

1.4.2 Hållbar upphandling

En prioriterad uppgift är att identifiera inom vilka områden och för vilka samhälleliga mål som inköp kan vara ett strategiskt och effektivt medel att använda. Det samlade upphandlingsstödet kan nu, på ett bättre sätt än tidigare, tillgodose att hållbarhetsperspektivet genomsyrar upphandlingsstödet i alla faser, såväl inför, under och efter en offentlig upphandling. Det innebär också att offentlig upphandling bättre än tidigare kan användas som ett strategiskt verktyg för en hållbar samhällsutveckling. Särskilt fokus kommer att ligga på uppföljningens betydelse.

Konkurrensverkets insatser berör många olika målgrupper. Bäst genomslag får det samlade upphandlingsstödet när vi arbetar tillsammans med andra och med rätt prioriteringar. En översyn pågår om hur Konkurrensverket på bästa sätt ska arbeta vidare med olika referensgrupper och nätverk som till exempel Kemikalierådet, Miljö- och upphandlingsjuridiska rådet, Sociala- och etiska upphandlingsrådet, Substitutionsgruppen och Nätverk för hållbar upphandling. Tankesmedjan är ett forum för att nå det som Upphandlingsutredningen¹² kallar transformativa lösningar med offentlig upphandling. Arbetet med Tankesmedjan kommer att utvecklas vidare.

Fram till årsskiftet 2014/15 kommer de databaser som har utvecklats inom Miljöstyrningsrådet till stöd för upphandlande myndigheter och enheter i deras arbete med att genomföra hållbara upphandlingar, till exempel Kriteriebiblioteket, MSR-wizard, miljömålssök och tillhörande information uppdateras kontinuerligt och finnas tillgänglig på webbadressen www.msr.se¹³. Från den 1 januari kommer de att finnas samlade på Konkurrensverkets nya webbplats. Databaserna och hjälpmedlen kommer att vidareutvecklas med hjälp av befintlig och förstärkt kompetens inom myndigheten. Även övrigt innehåll på Miljöstyrningsrådets webbplats som livscykelanalyser, livscykelkostnader, webbutbildningar och annan miljöinformation kopplat till de olika produktområdena, som Miljöstyrningsrådet har haft tillgänglig på sin webbsida ska flyttas över till www.kkv.se.

Uppföljningsportalen och CSR-kompassens webbsidor flyttas till Konkurrensverket under hösten 2014.

1.4.3 Arbetet med att vidareutveckla hållbarhetskriterier i offentlig upphandling

En viktig del i Konkurrensverkets framtida arbete med hållbarhetsfrågor är att tillgodogöra sig och utveckla de arbetsmetoder för utformningen av olika

¹² SOU 2013:12

¹³ Dnr 238/2014

upphandlingskriterier som har utvecklats inom ramen för Miljöstyrningsrådets arbete. Arbetet med att uppdatera befintliga och utveckla nya kriterier för hållbar upphandling fortsätter. Såsom nämndes inledningsvis publicerade Konkurrensverket under sommaren en vägledning för tillämpning av hållbarhetskriterier. I vägledningen framhålls att myndigheter har stor frihet att ställa långtgående miljökrav.

Det pågår ett arbete för att uppdatera och integrera både processen för att ta fram nya kriterier och den aktiva förvaltningsprocessen för befintliga kriterier¹⁴. Uppdateringen handlar bland annat om att dra nytta av den nu samlade kompetensen inom Konkurrensverket. Kriteriearbetet med hjälp av expertgrupper kommer att fortsätta för att säkerställa hållbarhetskriteriernas djupa förankring. Som beskrivits ovan kommer även de olika referensgrupperna ses över och samarbetet ska utvecklas vidare

Det samlade upphandlingsstödet kan säkerställa att användarna kan lita på att kriterierna är lämpliga och anpassade till gällande rätt. När stöd- och tillsyns-avdelningen har samsyn i frågor om reglernas tillämpning kan Konkurrensverket med ökad trovärdighet genomföra stödinsatser med stort genomslag.

Det pågår även ett arbete med att ta fram en plan för prioritering av i vilken ordning kriterieområdena ska revideras. Den aktiva förvaltningen kommer att löpa vidare och ett antal kriterieområden kommer att uppdateras och utvecklas under hösten för att upprätthålla kriteriernas aktualitet.

Det samlade upphandlingsstödet innebär att arbetet med att vidareutveckla hållbarhetskriterier kan genomföras med ett brett perspektiv. Det gäller till exempel arbetet med att utforma nya kriterier för en giftfri förskola¹⁵, vägledning för upphandling av städtjänster¹⁶ samt uppdatering av äldre informationsmaterial från Kammarkollegiet och Miljöstyrningsrådet som uppdateras under hösten och publiceras av Konkurrensverket.

Andra exempel är det utökade arbetet med sociala hänsyn kopplat till offentlig upphandling, bland annat det pågående projektet om möjligheterna till att ställa krav på kollektivavtalsenliga villkor i offentlig upphandling¹⁷. Konkurrensverket har även finansierat ett forskningsuppdrag med denna inriktning¹⁸. Därtill har kompetensen inom livscykelkostnader förstärkts genom ytterligare rekrytering.

Därutöver deltar Konkurrensverket i erfarenhetsutbyte om kriterieutveckling med andra länders myndigheter inom ramen för det internationella samarbetet. Det

¹⁴ Dnr 501/2014

¹⁵ Dnr 481/2014, regeringsuppdrag enligt M2014/1604/Ke, 2014-06-26

¹⁶ Dnr 658/2013

¹⁷ Dnr 514/2014

¹⁸ Dnr 569/2014

breda uppdraget innebär att hållbarhetsfrågorna kan lyftas i fler sammanhang än tidigare.

1.4.4 Små och medelstora företags deltagande i offentlig upphandling

Små och medelstora företags (SME) villkor beaktas löpande i myndighetens arbete. Konkurrensverket har en god dialog med olika branschorganisationer för kunskapsuppbyggnad och erfarenhetsutbyte med bland annat SME-perspektivet i blickfånget. I det upphandlingsstödjande arbetet riktat till upphandlande myndigheter, enheter och leverantörer framhålls ofta SME-perspektivet. I sammanhanget kan nämnas att Konkurrensverket till exempel har deltagit på Västsvenska handelskammarens upphandlingsdag under våren och KOMMEK-mässan i augusti.

Vidare ingår Konkurrensverket i nätverket SIR¹⁹ som bland annat verkar för att underlätta för små och medelstora företags samt idéburna organisationers deltagande i offentliga upphandlingar. Nätverket är ett forum på handläggarnivå för att diskutera och utbyta erfarenheter om hur förutsättningarna för sådant deltagande kan förbättras. Det samlade upphandlingsstödet innebär att myndigheten kan arbeta vidare med dessa frågor utifrån ett bredare perspektiv.

Därtill tillhandahåller Konkurrensverket sedan tidigare en interaktiv vägledning för små och medelstora företag om vilka möjligheter som finns för att samarbeta vid offentlig upphandling.

1.4.5 Upphandlingsjuridik och ekonomi

Frågor som rör upphandlingsjuridik och ekonomi kommer fortsatt att vara en huvuduppgift i det upphandlingsstödjande arbetet. Tonvikten kommer att ligga på tillhandahållandet av stödinsatser om gällande regler för upphandlande myndigheter och enheter samt leverantörer.

Den information och de vägledningar som tagits fram av upphandlingsstödet vid Kammarkollegiet kommer att uppdateras löpande²⁰ och flyttas över till Konkurrensverkets webbsidor. Till dess finns de tillgängliga via www.upphandlingsstod.se. Vidare fortsätter och fördjupas arbetet med att ta fram nytt stödmaterial om upphandlingsjuridik och ekonomi. Den 1 juli 2014 gav Konkurrensverket ut vägledningar om krav på riktlinjer respektive dokumentation vid direktupphandlingar²¹. Därtill genomför Konkurrensverket utbildningsinsatser om de nya reglerna för direktupphandling²².

¹⁹ Förkortningen står för småföretag, innovation och regelförenkling. Nätverket har hittills bestått av representanter från Vinnova, Tillväxtverket och Sveriges kommuner och landsting. Tidigare ingick även Kammarkollegiets upphandlingsstöd.

²⁰ Dnr 181/2014

²¹ Dnr 181/2014

²² i Konkurrensverkets lokaler den 2 september 2014 och vid Norrbottens handelskammare den 4 december 2014

Det pågår även ett arbete som syftar till att utveckla tillförlitlig statistik när det gäller offentliga inköp. Vidare har Konkurrensverket tilldelat forskningsmedel till en studie om offentliga inköp²³ och ett projekt om en affärslogisk modell för offentlig upphandling²⁴.

1.4.6 Insatser på vårdområdet

Arbetet med att driva en nationell databas för annonsering av valfrihetssystem och utveckla samt aktivt sprida vägledningar för upphandling inom vård och omsorg har fortsatt efter övergången från Kammarkollegiet²⁵. Vidare pågår arbete med att ta fram en vägledning för upphandling av bostäder för äldre²⁶ och följa upp vårdvalssystem i primärvården²⁷.

Även uppdraget att genomföra utbildningsinsatser om upphandling av vård och omsorg om äldre har fortsatt²⁸. Hittills har två utbildningar genomförts, i Sigtuna respektive Söderköping. Ytterligare utbildningar i Härnösand, Gagnef och Partille kommer att genomföras under oktober. Därutöver planeras 5-10 ytterligare utbildningstillfällen.

Konkurrensverket har startat en utredning för att belysa hur valfrihet kan uppnås i hemtjänst vid tillämpning av lagen (2007:1091) om offentlig upphandling²⁹ och en kartläggning av kommuners upphandling av hem för vård eller boende för barn och unga³⁰.

1.4.7 Stor efterfrågan på upphandlingsstöd

Utöver ovan nämnda utbildningar har Konkurrensverkets representanter deltagit vid närmare hundra sammankomster med upphandling som tema under år 2014.

Sedan upphandlingsfrågorna har samlats hos Konkurrensverket har myndigheten mottagit tio uppdrag från regeringen med inriktning mot upphandlingsfrågor³¹.

²³ Dnr 401/2014

²⁴ Dnr 420/2014

²⁵ Dnr 160/2014 och 246/2014, regeringsbeslut enligt S2014/1629/FS, 2014-02-20

²⁶ Dnr 278/2014, regeringsbeslut enligt S2014/3390/PBB, 2014-04-10

²⁷ Dnr 517/2013, regeringsbeslut enligt S2013/5937/FS, 2013-08-29 och 2014-02-27

²⁸ Dnr 247/2014, regeringsbeslut enligt S2013/612/FST, 2013-01-24 och en ändring i Kammarkollegiets regleringsbrev ap. 14 punkt 2 S2013/9047/SAM, 2013-12-19

²⁹ Dnr 425/2014

³⁰ Dnr 411/2014

³¹ Det är en förstudie avseende elektronisk upphandling (S2013/8859/RU, 2013-12-12), ta fram vägledning för upphandling av bostäder för äldre (S2014/3390/PBB, 2014-04-10), genomföra utbildning i upphandling av vård och omsorg om äldre (S2013/612/FST, 2013-01-24), följa upp vårdvalssystem i primärvården (S2013/5937/FS, 2013-08-29, utveckla och aktivt sprida vägledningar för upphandling inom vård och omsorg samt driva en nationell databas för annonsering av valfrihetssystem (S2014/16/29/FS, 2014-02-20), genomföra kompetenshöjande insatser inom offentlig upphandling av livsmedel (L2014/1808/DL, 2014-06-19), upphandlingskriterier för en giftfri förskola (M2014/1604/Ke, 2014-06-26), bidrag till och deltagande i arbetet inom standardiseringsgrupp-

Ett av regeringsuppdragen handlar om att genomföra kompetenshöjande insatser inom offentlig upphandling av livsmedel³², ett arbete som syftar till att långsiktigt hjälpa upphandlande myndigheter att ställa relevanta miljö- och djurskyddskrav vid upphandling av livsmedel.

Konkurrensverket ska som tidigare nämnts utforma upphandlingskriterier och vägledning för en giftfri förskola³³. Arbetet syftar till att utveckla ett helhetsstöd med en rad användbara verktyg för inköpare.

Myndigheten ska efter en ändring i Statens energimyndighets regleringsbrev även fullfölja Miljöstyrningsrådets uppdrag med att utveckla och tillhandahålla energikrav för utvalda produktområden med tillhörande livscykelkalkyler och webb-utbildningar³⁴.

När det gäller elektronisk upphandling genomför Konkurrensverket en förstudie³⁵. Nyligen tilldelades myndigheten ett uppdrag att ta fram underlag till en handlingsplan för en genomgående elektronisk inköpsprocess³⁶. Konkurrensverket ska även bistå Ekonomistyrningsverket i deras arbete med projektet e-SENS³⁷. De båda myndigheterna planerar även ett samarbete om standardisering för elektroniska inköpsprocesser³⁸. Konkurrensverket har därutöver påbörjat arbete med elektroniska hjälpmedel vid upphandling, till exempel anpassning och uppdatering av databasen e-Certis, vägledningar om elektronisk upphandling och framtagande av en modell för dynamiska inköpssystem.

Konkurrensverket bistår även andra myndigheter i tre olika uppdrag med upphandlingsinriktning³⁹. Ett exempel är uppdraget om att kartlägga myndigheters insatser mot korrupktion, där Konkurrensverket ska bistå Statskontoret⁴⁰.

ringen Single Face to Industry (S2014/3537/RU, 2014-04-16), utveckling och tillhandahållande av förteckningar över energieffektiva varor som stöd till upphandlare (N2014/2838/E, 2014-06-19) och ta fram ett underlag till en handlingsplan för en genomgående elektronisk inköpsprocess (S2014/6323/RU, 2014-08-28). I denna uppräknning redovisas endast den ursprungliga beteckningen och beslutsdatum, även i fall där uppdraget genom annat beslut har förlängts eller ändrats på annat sätt.

³² Dnr 461/2014 regeringsuppdrag enligt L2014/1808/DL, 2014-06-19

³³ Dnr 481/2014 regeringsuppdrag enligt M2014/1604/Ke, 2014-06-26

³⁴ Dnr 482/2014 uppdraget har tilldelats via en ändring i Statens energimyndighets regleringsbrev N2014/2838/E, 2014-06-19

³⁵ Dnr 759/2013 regeringsuppdrag enligt S2013/8859/RU, 2013-12-12 och 2014-08-28

³⁶ Dnr 580/2014 regeringsuppdrag enligt S2014/6323/RU, 2014-08-28

³⁷ Dnr 121/2014 regeringsuppdrag enligt N2014/637/ITP, 2014-02-06 (uppdraget är en fortsättning på regeringsuppdraget S2012/4679/RU, 2013-03-27)

³⁸ Dnr 292/2014

³⁹ Det är deltagande i e-SENS, regeringsuppdraget är ställt till Ekonomistyrningsverket (N2014/637/ITP, 2014-02-06, uppdraget är en fortsättning på S2012-4679/RU). Innovationsledaryft för beslutsfattare för ökad förmåga att bedriva innovationsarbete i offentlig verksamhet, uppdraget är ställt till Vinnova (N2014/2618/FIN, 2014-06-05). Det tredje uppdraget gäller kartläggning av

Därutöver pågår en mängd egeninitierade projekt. Två exempel som visar på bredden av insatser är projekt om konkurrens och upphandling på bostadsmarknaden⁴¹ samt kommunal samdistribution vid inköp.

Slutligen pågår samarbete och dialog med flera strategiska samarbetspartners på upphandlingsområdet, utöver de redan nämnda är det till exempel Sveriges kommuner och landsting, Statens energimyndighet, Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Tillväxtverket, Statskontoret, Skatteverket, Arbetsmiljöverket och Sveriges offentliga inköpare.

1.4.8 Internationellt arbete

De internationella samarbeten inom upphandlingsområdet som Kammarkollegiet och Miljöstyrningsrådet har varit delaktiga i har fortsatt i Konkurrensverkets regi. Samordning och prioritering av dessa uppgifter sker nu på verksnivå. Konkurrensverket har redan under våren och sommaren bidragit med underlag vid möten i nordiska och internationella sammanhang, till exempel Nordiskt upphandlingsmöte i Helsingfors 9-11 april 2014. Under hösten kommer Konkurrensverket bjuda in de nordiska länderna till en workshop för erfarenhetsutbyte inom områdena uppföljning av sociala krav och livscykelkostnader.

Vad gäller EU deltar Konkurrensverket vid möten i rådgivande kommittén för offentlig upphandling samt arbetsgrupperna för e-upphandling och statistik. Konkurrensverket är också representerat i EU Green Public Procurement Advisory Group (via samråd med Naturvårdsverket) med planerade möten under hösten. Vidare kommer Konkurrensverket under hösten att delta i möten inom ramen för G11⁴².

Som medlem i FN:s 10-åriga ramverksprogram om hållbar upphandling kommer Konkurrensverket att sitta med i flera arbetsgrupper, till exempel Advisory Committee UN Sustainable Public Procurement Initiative. Konkurrensverket har även deltagit i möten i OECD-gruppen Public Sector Integrity Network och Leading Practitioners on Public Procurement samt bidragit till de kommande rapporterna *Going Green: Best Practices for Green Procurement* och *Towards Public Procurement Performance Indicators: First Set of Indicators*.

myndigheternas arbete för att förebygga korruption, uppdraget är ställt till Statskontoret (S2014/3815/SFÖ, 2014-04-30). Alla tre nämns i löptext.

⁴⁰ Dnr 305/2014 regeringsuppdrag enligt S2014/3815/SFÖ, 2014-04-30

⁴¹ Dnr 453/2014

⁴² G11 är en förkortning för *Green 11*. Gruppen består av 11 medlemsstater i EU som samarbetar om hållbar upphandling till stöd för kommissionens arbete med dessa frågor.

1.5 Det nya Konkurrensverket – till större nytta för det allmänna och marknadens aktörer

Den nya organisationen med dess samlade kompetens innebär att stöd, information och vägledning om hållbar och effektiv offentlig upphandling har förbättrats och förstärkts.

Nu kan upphandlande myndigheter och enheter samt leverantörer till offentlig sektor dra nytta av de fördelar som finns med att samla upphandlingsfrågorna hos en myndighet. Det gäller såväl frågor om principiella ståndpunkter och diskussioner om regelutveckling som möjligheterna att ge tydliga besked till upphandlande myndigheter och leverantörer.

Med det samlade upphandlingsstödet och tillsynsarbetet i samma myndighet finns förutsättningar för att verka för en hållbar, effektiv och enkel upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer. Myndigheten kan med det vidsträckta uppdraget bättre tillgodose medborgarnas intressen med stödinsatser där sådana behövs och tillsyn där det är nödvändigt.

Utöver bildandet av det samlade upphandlingsstödet har hela Konkurrensverket genomgått en organisationsförändring. En kommunikationsavdelning har bildats, för att bättre tillgodose myndighetens behov av kommunikationsinsatser. En ny kommunikationspolicy har utarbetats och en kommunikationsstrategi arbetas fram. En ny webbplats som samlar myndighetens alla verktyg och vägledningar är under uppbyggnad.

Konkurrensverket är fortfarande inne i en uppbyggnads- och rekryteringsfas där nya medarbetare ansluter varje vecka. Med kompetens från de sammanslagna verksamheterna och nyanställd personal siktar myndigheten mot målet att tillhandahålla ett upphandlingsstöd i världsklass.

Bilaga 1 Avdelningen stöds målbild i strategin 2014/15 (administrativt beslut 156/2014)

Bilaga 2 Prioriteringspolicy för stödverksamheten (administrativt beslut 156/2014)

Bilaga 3 Prioriteringspolicy för tillsynsverksamheten (administrativt beslut 94/2014)